

SÖKANDE

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Norrköpings kommun

MOTPART

Hanan Aslan, 19730319-0701

Ombud: Ilona Oyal
Advokatfirman Garbriel Barsoum

SAKEN

Talan om ersättningsskyldighet enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och förpliktar Hanan Aslan att betala 369 254 kronor till arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden.

ANSÖKAN M.M.

Nämnden begär i ansökan hos förvaltningsrätten att Hanan Aslan med stöd av 9 kap. 1 § SoL ska återbetala 369 254 kronor avseende felaktigt utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden 1 mars 2017 – 31 augusti 2019.

Hanan Aslan anser att nämndens ansökan ska lämnas utan bifall.

Förvaltningsrätten har hållit muntlig förhandling i målet den 15 december 2020. På begäran av Hanan Aslan har vittnesförhör hållits med Hanan Aslans fyra vuxna barn, Jano Hanna, Jeniffer Hanna, Kristian Hanna och Verjin Hanna. Hanan Aslan har vid den muntliga förhandlingen, efter önskemål från nämnden, beretts möjlighet att komma in med kontoutdrag för perioden 1 mars 2017 – 31 december 2018. Några sådana utdrag har dock inte inkommit till förvaltningsrätten.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS ANFÖR

Nämnden

Sammanfattning av nämndens talan

Hanan Aslan har genom att lämna felaktiga uppgifter om sitt civilstånd samt genom underlåtenhet att lämna uppgifter om att hon varit sambo med FH förorsakat att ekonomiskt bistånd felaktigt beviljats till henne med 369 254 kronor under perioden 1 mars 2017 – 31 augusti 2019.

Hanan Aslan har genom underlåtenhet att lämna uppgifter om att hon i vissa perioder levt i hushållsgemenskap med sina tre vuxna barn Jano, Jeniffer och Kristian Hanna förorsakat att ekonomiskt bistånd felaktigt beviljats till henne med 114 953 kronor.

Hanan Aslan har genom underlåtenhet att redovisa inkomster i form av mottagna kontoinsättningar år 2019 förorsakat att ekonomiskt bistånd felaktigt beviljats till henne med 76 487 kr.

Genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan Hanan Aslan inte antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt. Det finns inte synnerliga skäl som talar mot bifall till ersättningsanspråket.

Civilstånd

Hanan Aslan har varit registrerad som gift med AAS i folkbokföringen sedan juli 2015 och således även under hela återkravsperioden. I alla sina ansökningar under målets återkravsperiod, sånär som på ansökningen för september 2018, har hon trots detta angett att hon är ensamstående genom

att aktivt kryssa i en sådan ruta. Vid frågor om hennes civilstånd där nämnden påtalat att hon är registrerad som gift har Hanan Aslan lämnat flera olika uppgifter. Först uppgav hon att hon gifte sig med AAS ungefär tre till fyra år sedan varpå hon ändrade sig och uppgav att hon aldrig gifte sig med honom. När nämnden påtalade att hon fortfarande var registrerad som gift sa hon att hon ansökte om äktenskapsskillnad direkt efter äktenskapet. Hanan Aslan kan härutöver inte svara på varför hon har ansökt om bistånd som ensamstående och inte uppgett att hon varit gift. Eftersom Hanan Aslan varit aktuell för ekonomiskt bistånd under flera års tid bör hon vara införstådd i hur hon ska fylla i sin ansökan.

Samboskap

Hanan Aslan har varit sambo med FH under hela återkravsperioden. Följande folkbokföringshistorik talar för att han bott med Hanan Aslan.

- 15 maj 2014, företagsadressen Fredrikdalsgatan i Norrköping
- 5 december 2017, företagsadressen Kummingatan i Göteborg
- 20 mars 2018, Hanan Aslans adress
- 13 september 2019, företagsadressen Kummingatan i Göteborg
- 6 juli 2020, Hanan Aslans adress

Det anses osannolikt att FH bott i företagslokaler utan mer sannolikt har han bott hos Hanan Aslan hela tiden. Härutöver talar följande observationer och omständigheter för att hon varit sambo med FH. När nämnden påpekade att FH var skriven hos henne satt hon händerna för ansiktet i panik och sa att det inte kunde stämma. Hon gav också flera motstridiga redogörelser gällande FH:s post. Hon sa först att hon inte får hans post, därefter att hon kastar all post som inte är hennes och slutligen att hon visst får FH:s post men att hon inte har diskuterat detta med honom. Vid frågor om hennes relation med FH kunde hon inte heller redogöra för när de skilde sig. Hon uppgav först att det var 10–13 år sedan och därefter att det var 14–15 år sedan och på en blankett till skatteverket har hon angett att hon och FH inte

bott tillsammans på fyra år. Enligt nämndens uppgifter har dock Hanan Aslan och FH ansökt om bistånd gemensamt fram till år 2013. Vid hembesök hos Hanan Aslan fanns kläder och underkläder för män i hennes garderob. Hon uppgav att kläderna tillhörde hennes söner men gav ingen förklaring på vems underkläder som fanns i garderoben. Hon har också förvarat FH:s bildäck och navkapslar i sitt källarförråd. Vidare finns bilder på Facebook från år 2018 där FH och Hanan Aslan visar sig som ett kärlekspar. Detta har också bekräftats av Hanan Aslan som sagt att de älskar varandra och vill framstå som ett par för familj och vänner. Det har inte gått att fastställa att FH och Hanan Aslan haft en gemensam ekonomi eftersom hon inte har redovisat begärda kontoutdrag.

Hushållsgemenskap med Hanan Aslans tre vuxna barn

Jeniffer Hanna

Under återkravsperioden har Jeniffer Hanna i följande ordning varit folkbokförd på följande ställen: företagsadressen Fredrikdalsgatan, Gotland och Hanan Aslans adress. Hanan Aslan anses ha levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna under de perioder hon varit folkbokförd på företagsadressen och Hanan Aslans adress.

Till stöd för att Hanan Aslan levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna anför nämnden följande. När nämnden visade Hanan Aslan underlag på att Jeniffer Hanna och Jeniffer Hannas dotter var folkbokförda på Hanan Aslans adress svarade Hanan Aslan att det inte kunde stämma eftersom hennes dotter och barnbarn bor på Gotland. Hon uppgav vidare att Jeniffer Hanna har sin postadress hos henne och att hon får hennes post, men hon kunde inte förklara varför. Hon kunde inte heller förklara varför Jeniffer Hanna inte kan ha sin postadress på Gotland. Hanan Aslan uppgav också att Jeniffer Hanna flyttade till Stockholm för studier år 2017. Vid frågan när

Jeniffer Hanna flyttade hemifrån svarade Hanan Aslan först att det var fyra till fem år sedan varpå hon ändrade sig och sa att dottern flyttade till sin man i Södertälje år 2009. Enligt nämndens uppgifter har dock Jeniffer Hanna ingått i Hanan Aslans ärende på ekonomiskt bistånd till och med september 2014. Därefter har Jeniffer Hanna bott hemma hos Hanan Aslan och betalat hyresdel under beslutsperioden december 2014 – maj 2015. Vad gäller företagsadressen är det osannolikt att Jeniffer Hanna faktiskt har bott där då lokalen är anpassad för bedrivande av företagsverksamhet och inte för privatboende.

Jano Hanna

Under återkravsperioden har Jano Hanna i följande ordning varit folkbokförd på följande ställen: företagsadressen Fredrikdalsgatan, Hanan Aslans adress och företagsadressen Kummingatan. Hanan Aslan anses ha levt i hushållsgemenskap med Jano Hanna under hela återkravsperioden.

Till stöd för att Hanan Aslan levt i hushållsgemenskap med Jano Hanna anför nämnden följande. Under den muntliga förhandlingen har Jano Hanna medgett att han bodde hos Hanan Aslan när han var skriven på företagsadressen Fredrikdalsgatan. Vad gäller företagsadressen Kummingatan anser nämnden att det är osannolikt att han bott i en företagslokal.

Kristian Hanna

Under återkravsperioden har Kristian Hanna i följande ordning varit folkbokförd på följande ställen: företagsadressen Fredrikdalsgatan, företagsadressen Armlängdsgatan i Göteborg, Hanan Aslans adress och företagsadressen Kummingatan. Hanan Aslan anses ha levt i hushållsgemenskap med Kristian Hanna under den del av återkravsperioden när han varit folkbokförd på ovan anförda adresser.

Till stöd för att Hanan Aslan levit i hushållsgemenskap med Kristian Hanna anför nämnden följande. Under ett hembesök i oktober 2019 låg Kristian Hanna sovandes i Hanan Aslans lägenhet. Vidare fanns manliga kläder i Hanan Aslans lägenhet som hon uppgav tillhörde Kristian Hanna och i källarförrådet fanns en resväska som tillhörde Kristian Hanna. Vid frågan när Kristian Hanna flyttade hemifrån svarade Hanan Aslan att han var ungefär 16 eller 17 år. Enligt nämndens uppgifter har dock Kristian Hanna ingått i Hanan Aslans ärende på ekonomiskt bistånd till och med maj 2015 och då bör han ha varit ungefär 18 eller 19 år.

Avslutande kommentarer

Innebörden av att Hanan Aslan under ovan anförda perioder bott i gemensamt hushåll med sina tre barn är att normberäkningarna avseende hyresdel och gemensamma hushållskostnader varit felaktiga med följderna att Hanan Aslan fått för mycket utbetalt ekonomiskt bistånd. Hanan Aslan har anført att hennes tre barn har varit folkbokförda hos henne utan att bo där. Detta är inte en trovärdig förklaring, särskilt eftersom Hanan Aslan inte har kunnat lämna mer utförliga uppgifter om var hennes barn i så fall skulle ha bott.

Kontoinsättningar

Av kontoutdrag framgår att Hanan Aslan under viss period år 2019 underlåtit att redovisa inkomster i form av följande kontoinsättningar.

- 9 337 kronor i januari
- 12 000 kronor i februari
- 10 900 kronor i mars
- 18 750 kronor i april
- 13 200 kronor i maj
- 5 900 kronor i juni
- 6 400 kronor i juli

Vatten- och elförbrukning

I ett telefonsamtal med ”Hyresbostäder” framkom att en normal vatten- och elförbrukning per månad för en lägenhet om fyra rum och kök är

- 8,9 kubikmeter kallvatten,
- 5,6 kubikmeter varmvatten, och
- 340 kWh elförbrukning.

Denna förbrukning förutsätter att det bor flera personer i lägenheten och därför är siffrorna höga. I en lägenhet om ett rum och kök förutsätts istället att endast en person bor i lägenheten och normal vatten- och elförbrukning är då

- 3,2 kubikmeter kallvatten,
- 2,1 kubikmeter varmvatten, och
- 167 kWh elförbrukning.

Vid en sökning på e-ons hemsida och energiradgivaren.se framkommer liknade siffror.

Under perioden november 2018 – november 2019 var Hanan Aslans elförbrukning mer än dubbelt så mycket som den genomsnittliga elförbrukningen för en person som bor i en etta enligt både Norrköping kommuns (180 kWh) och Hyresbostäders (167 kWh) riktlinjer. Hanan Aslans vattenförbrukning har också, med undantag för någon enstaka månad, markant överstigit den genomsnittliga vattenförbrukningen för en person enligt Hyresbostäder.

Eftersom Hanan Aslans månatliga vatten- och elförbrukning kontinuerligt överstiger den genomsnittliga förbrukningen för en person, är det troligt att det har bott flera personer i bostaden. Det är inte troligt att hennes höga förbrukning kan förklaras av flitig användning av tvättmaskin och torktumlare.

Observationer vid hembesök

Under hembesök i september 2019 har följande observationer gjorts. I badrummet fanns fler än fem tandborstar. Hanan Aslan förklarade detta med att hon ofta byter tandborste men hon kunde inte förklara varför hon gör det. I ett av sovrummen fanns en säng samt kvinnliga kläder och underkläder. Enligt Hanan Aslan är det Jeniffer Hannas kläder som hon inte hämtat ännu. I ett annat sovrum fanns två sängar. Hanan Aslan berättade att detta sovrum var hennes söners innan de flyttade hemifrån. I garderoben fanns mycket kläder samt manliga underkläder. Hanan Aslan berättade att det var Kristian Hannas kläder. Vidare berättade hon att han bor i Stockholm och jobbar i Spanien och hon förklarade att han har dubbel uppsättning kläder. Hon uppgav också att han skulle hämta sina kläder samma dag som nämnden var på hembesök. I Hanan Aslans eget sovrum fanns manliga kläder och underkläder. Hanan Aslan förklarade att det var hennes sons kläder.

När Hanan Aslan under samma hembesök skulle hitta en nyckel för att kunna visa nämnden hennes förråd påpekade nämnden att hon hade många nycklar. Hanan Aslan tog då två stora nyckelknippor och slängde dem i papperskorgen. Hon sa att hon inte visste vad det var för nycklar och att hon hade tänkt slänga dem. Hon berättade sen att hon hittat dem utanför hemmet ungefär två veckor sen och att hon tänkt gå till polisen med dem. Därefter uppgav hon att hon inte hittade förrådsnyckeln. Nämnden frågade om någon av nycklarna i papperskorgen gick till förrådet varpå Hanan Aslan erbjöd nämnden att prova nycklarna. Ingen av nycklarna visade sig gå till förrådet. Hanan Aslan uppfattades under hembesöket sammanfattningsvis som nervös, uppe i varv och hon hade svårt att svara på frågor.

Under ett möte med nämnden samt hembesök i oktober 2019 hände följande. Hanan Aslan berättade att hon hittat sina förrådsnycklar samt att Kristian Hanna inte hämtat sina kläder ännu eftersom han var utomlands och skulle

hämta dem senare i veckan. När nämnden frågade om de kunde göra ett hembesök ville Hanan Aslan åka spårvagn hem först, trots att hon fick erbjudande om att gemensamt ta bil hem till henne. Hon kunde inte svara på varför hon inte ville åka gemensamt och sa därefter att hon inte kunde genomföra hembesöket eftersom hon skulle träffa en vän. Hon medgav sen att Kristian Hanna låg och sov hemma hos henne, trots att hon tidigare uppgett att han var utomlands. Vid hembesöket observerades att Kristian Hanna sov i ett av sovrum. I övrigt observerades inte något nytt.

Betalningsförmåga

Hanan Aslan kan inte antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt genom att återbetala kostnaden eller en del av denna. Det finns inte heller synnerliga skäl som talar mot bifall till ersättningsanspråket. Till stöd för detta anför nämnden följande. Hanan Aslan har skrivit på Facebook att hon numera har ett arbete och det har under den muntliga förhandlingen i målet framkommit att hon arbetar mer än heltid. Kristian och Jano Hanna är numera folkbokförda på hennes adress och sedan juli 2020 är också FH skriven på hennes adress. Hon har således en delad ekonomi vilket ska beaktas vid bedömningen av betalningsförmågan. Vidare mottar hon inte några sociala förmåner från Försäkringskassan eller Socialtjänsten. Hon har också en bil av märket Volvo skriven i sitt namn. Enligt en jämförelse med vad liknande bilar säljs för på blocket har den ett återförsäljningsvärde av ungefär 50 000 kronor. Slutligen finns möjligheter att komma överens om en avbetalningsplan.

Hanan Aslan

Civilstånd

Hon har aldrig levt med AAS utan har endast träffat honom en halvtimme när han kom till Sverige och han var då aldrig hemma hos henne. Hon kan inte förklara varför hon gifte sig efter att bara ha träffat AAS vid ett tillfälle. När AAS lämnade Sverige fick hon höra att han var muslim och då hon själv kommer från en kristen religiös bakgrund mottog hon hot från sin familj. På grund av detta ansökte hon kort efter giftermålet om skilsmässa. Hon hade själv inte informerat sin familj om sitt giftermål utan familjen hörde talas om giftermålet från en annan person. Då hon betalat ansökningsavgiften och dessutom inte informerats om att hon var tvungen att skicka in en fullföljdsbegäran trodde hon att hon var skild. Hon försökte få AAS att skriva på skilsmässopapprena över trettio gånger och hon var i tingsrätten flera gånger. AAS bor fortfarande i Irak och är numera gift och har fått ett barn. Sedan den 12 augusti 2020 är hon skild från AAS.

Samboskap

Hon har inte haft ett samboförhållande med FH under den period som nämnden ansöker om återkrav för. Hon gifte sig med FH enligt syriansk tradition år 1990 och skilde sig för över 10 år sedan. FH har varit folkbokförd på hennes adress eftersom han har behövt en tillfällig folkbokföringsadress. Han har också varit folkbokförd på hennes adress då deras barn velat att FH ska flytta hem så att de ska vara som alla andra familjer.

De manliga kläder som nämnden hittat vid sina hembesök har tillhört hennes söner. FH och Hanan Aslan har vidare inte en gemensam ekonomi, det finns inte några ekonomiska transaktioner mellan dem och de är civilrättsligt skilda. De har dock en fortsatt vänskaplig relation eftersom de har

fyra barn tillsammans. Syftet med de bilder som nämnden hittat på Facebook var att visa upp för släkten att hon och FH fortfarande var tillsammans. Hennes släkt har inte ansett att det är konstigt att hon varit tillsammans med två män samtidigt.

Hushållsgemenskap med sina tre vuxna barn

Sedan viss tid bor idag både Jano och Kristian Hanna hos henne. Dessförinnan hade hon dock bott ensam i 10–15 år och ingen av Hanan Aslans fyra vuxna barn har stadigvarande bott hemma hos henne under den i målet aktuella perioden. Alla barn flyttade hemifrån år 2015. Barnen har besökt henne med sina respektive ungefär en gång i månaden. Att de folkbokfört sig på hennes adress beror på att de, särskilt Jano och Kristian Hanna, under kortare perioder varit inneboende eller bott i andra hand på flera adresser. De har således velat ha en mer stadigvarande folkbokföringsadress.

Angående Jeniffer Hannas boendesituation anför Hanan Aslan bland annat följande. Jeniffer studerade och bodde på Vaddö Folkhögskola i Stockholm under perioden augusti 2015 – juni 2017. Till stöd för detta åberopas Jeniffers examensbevis. Jeniffer erhöll examen i juni 2017 och därefter flyttade hon till Södertälje där hon under sommaren 2017 bodde hos sin farbror och arbetade på Linnea omsorg i Järna och Menige Omsorg i Salem. Perioden september 2018 – juni 2019 bodde och jobbade Jennifer på Gotland. Till stöd för detta åberopas ett arbetsgivarintyg där det framgår att Jennifer har arbetat heltid som socialpedagog på Guteskolan på Gotland. Jennifer flyttade sedan tillbaka till Södertälje under en kortare period under sommaren 2019 där hon i juli månad födde sin dotter. Hon bodde därefter hos sin svärfamilj i Södertälje fram till och med augusti 2019 varpå hon återvände till Gotland i september 2019.

Angående Jano Hannas boendesituation anför Hanan Aslan bland annat följande. Jano jobbade och bodde i Göteborg under hela återkravsperioden. Till stöd för detta åberopas skärmdumpar av bilder som tagits med appen ”snapchat”. Av bilderna framgår att Jano befunnit sig och arbetat i Göteborg under perioden januari 2017 – juni 2019. På en bild daterad maj 2017 med bildtexten ”Mamma på besöök” kan man se Jano tillsammans med Hanan Aslan i Göteborg. Vidare åberopas ett utdrag från Fysiken Friskvård i Göteborg där det framgår att han haft ett gymmedlemskap 27 januari 2016 – 14 december 2020.

Angående Kristian Hannas boendesituation anför Hanan Aslan bland annat följande. Kristian har bott och arbetat i Göteborg, Stockholm och under kortare perioder även i Spanien. Till stöd för detta åberopas skärmdumpar av bilder som tagits med appen ”snapchat”. Av bilderna framgår att han befunnit sig i Göteborg under perioden september 2017 – maj 2019. En av dessa bilder, daterad december 2018, är tagen på Kristians arbete i Göteborg där han arbetat som telefonförsäljare. På en annan bild, daterad november 2018, visas att Kristian utsetts till dagens säljare på jobbet.

Kontoinsättningar

De i målet aktuella kontoinsättningarna har hon fått som lån av sina barn, släkt och vänner eftersom hennes ekonomiska bistånd inte räckt för att täcka hennes utgifter. Exempelvis röker hon för nästan 2 000 kr per månad. Hon har också velat leva ett normalt liv med möjlighet att gå på gymmet och ha kul. Det är framförallt hennes barn som swishat pengar då de velat visa tack-samhet och uppskattning. Hon har inte vetat att hon måste redovisa kontoinsättningar i sina biståndsansökningar.

Vatten- och elförbrukning

Hanan Aslans elförbrukning är i jämförbar nivå med en genomsnittlig vatten- och elförbrukning i en lägenhet med fyra rum och kök (8,9 kubikmeter kallvatten, 5,6 kubikmeter varmvatten och 340 kWh el). Under perioden november 2018 – november 2019 var kallvattenförbrukningen endast över 10 kubikmeter tre av månaderna och varmvattenförbrukningen var endast 6,7 kubikmeter en månad. Härutöver var elförbrukningen under majoriteten av de undersökta månaderna omkring normalförbrukning och endast under två av månaderna var förbrukningen högre. Det framgår inte att den statistik som nämnden har inkommit med gällande vatten- och elförbrukning avser lägenheter som, likt Hanan Aslans lägenhet, är utrustade med tvättmaskin och torktumlare. Hennes förbrukning måste således ses i ljuset av denna utrustning. Dessutom sover Hanan Aslan med lamporna tända eftersom hon bor själv och är rädd. Vidare kan den höga vatten- och elkonsumtionen som observerats vissa månader förklaras med att Hanan Aslans barn och barnbarn ofta är på besök. Exempelvis hälsar hennes dotter Verjin på henne varje vecka.

Observationer vid nämndens hembesök

De manliga underkläder som har hittats i hennes garderob tillhör hennes barn och har förvarats där eftersom det inte funnits plats i de andra garderoberna. De tandborstar som nämnden såg i badrummet tillhör henne. Hon byter tandborste nästan varje dag och nu har hon tjugo tandborstar. Bildäcken som tillhör FH och finns i hennes källarförråd har hon haft i mer än 12 år. Hon hade dem till och med när hon bodde på sin tidigare adress.

Betalningsförmåga

Hon har inte betalningsförmåga. Hanan Aslans barn, släkt och vänner har swishat pengar med anledning av att hon sedan september 2019 inte erhållit ekonomiskt bistånd. Det handlar om en nödlösning med hjälp av lån. Hon har numera ett vikariat hos hemtjänsten där hon arbetar ungefär åtta till tio timmar per dag. Hon har fått besked att hon kommer få en fast anställning.

Jeniffer Hanna

Hon flyttade hemifrån år 2015 och flyttade till Vaddö Folkhögskola där hon studerade till behandlingspedagog fram till år 2017. Därefter flyttade hon till sin farbror för att arbeta och där var hon kvar fram till år 2018 varpå hon flyttade till Gotland och gifte sig. På Gotland har hon jobbat som socialpedagog på Guteskolan under perioden augusti 2018 – juni 2019. Då hyrorna på Gotland är höga under sommarmånaderna samt då hon behövde stöd vid sin förlossning valde hon att flytta till Södertälje sommaren 2019 där hon i juli månad födde sin dotter.

Hon har i perioder varit folkbokförd hos sin mor då hon inte litat på någon annan än modern för att ha hand om hennes post. På Gotland bodde hon och hennes make i en villa tillsammans med flera andra och hon ville hellre att posten kom till hennes mor. Hon och hennes make besökte ofta fastlandet. Hon har också varit skriven på företagsadressen Fredrikdalsgatan under viss period när hon studerade då hon hade ett företag i sitt namn på den adressen. Hennes mor brukade åka och hämta hennes post där. Anledningen till att hon folkbokförde sig på Fredrikdalsgatan och inte på Vaddö Folkhögskola var på grund av att det fanns många elever som öppnade andras post. Hon kan inte förklara varför hon folkbokförde sig på företagsadressen istället för hemma hos sin mor.

Jano Hanna

Han flyttade hemifrån runt januari 2017 men bor idag återigen hemma hos sin mor. Under den i målet aktuella perioden har han mestadels bott och arbetat i Göteborg. Han har bott på flera olika ställen eftersom det varit svårt att finna boende i Göteborg. När han flyttade till Göteborg planerade han inte att bli kvar och det är skälet till att han har haft kvar kläder hos sin mor. Han har också kläder hos sin syster och sina vänner.

Han har varit folkbokförd på två olika företagsadresser. Han bodde på Kummingatan som hade en lägenhetsdel knuten till sig. Däremot bodde han inte på Fredrikdalsgatan eftersom det inte fanns en bostadsdel, utan dit fick han endast sin post och under denna period bodde han hemma hos sin mor. Han har också skickat pengar till sin mor för att hjälpa henne ekonomiskt.

Kristian Hanna

Han bor idag hemma hos sin mor men har inte dessförinnan varit inboende hos henne. Han har för det mesta bott i Göteborg där han arbetade i ungefär ett och ett halvt år som mobilförsäljare. Han har också arbetat i Spanien i ungefär två och en halv månad och under en kortare tid har han bott och arbetat som försäljare i Stockholm. När han arbetade i Spanien hälsade han på hos sin mor någon gång varannan månad. Han har dock inte haft kontakt med sin far på ungefär sju till åtta år. Han vet ingenting om sina föräldrars relation och vet heller inte när de separerade.

Han ser det som en självklarhet att han har kläder hos sin mor där han är uppvuxen och anser att det minsta han kan göra för sin mor är att hjälpa henne ekonomiskt genom swish-insättningar. Han har tidigare folkbokfört sig på företagsadresser eftersom han inte ville att hans flickvän skulle se den post han fick.

Verjin Hanna

Hon flyttade hemifrån år 2009. Hennes mor har varit ensamstående och inte haft det särskilt bra ekonomiskt och hon har därför försökt att hjälpa sin mor ibland genom att swisha pengar. Hon hälsar på sin mor tillsammans med sina barn ungefär tre helger per månad. Vid dessa tillfällen har inte hennes syskon varit där utan endast vid något enstaka tillfälle har andra familjemedlemmar besökt modern samtidigt. Moderns relation med FH var inte alls bra då han lämnade familjen och har bott i Göteborg. Hon har aldrig förstått när föräldrarna skilde sig. Föräldrarna har inte umgåtts privat även om de för barnens och barnbarnens skull umgåtts under julen. Hon anser inte att det är konstigt att föräldrarna framstått som ett par på Facebook eftersom familjen är syriansk och det inte är lika acceptabelt att vara skild i deras kultur.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Allmänt om återkrav

Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL betalats ut obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket (9 kap. 1 § SoL). Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket (9 kap. 3 § SoL). Prövningen av om det finns hinder för bifall till ersättningsanspråket ska utgå från den enskildes ekonomiska situation när målet avgörs. Det är nämnden som ska visa att den ersättningsskyldige genom att återbetala inte kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt (RÅ 1993 not. 322 och 323 samt Kammarrätten i Stockholms avgörande i mål nr 7246-13).

Beviskrav

Det finns ingen närmare reglering av det beviskrav som nämnden måste uppfylla och beviskravet måste därför avgöras med ledning av sakens beskaffenhet (jfr Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2013 ref 61). Då beslut om återbetalningsskyldighet är av betungande karaktär talar den enskildes rättssäkerhetsintresse för ett högt beviskrav. I SOU 1964:27 s. 430 uttalas att förpliktande beslut som innebär ett ingrepp i enskilds personliga och ekonomiska ställning bör kräva en "övertygande sannolikhet" (jfr Diesen, C. i Bevisprövning i förvaltningsmål, s. 101, som anser att beviskravet "sannolikt" innebär en säkerhet om ungefär 75 %). Också en jämförelse med rättspraxis avseende motsvarande förpliktande beslut inom andra rättsområden talar för att beviskravet i aktuellt mål bör vara högt ställt. Exempelvis tillämpas beviskravet "klart framgår" vid skattetillägg på grund av att en oriktig uppgift lämnats (se 49 kap 5 § skatteförfarandelagen [2011:1244]) och i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2012 ref 65 beskrivs detta beviskrav som strängt. Samma beviskrav tillämpas avseende disciplinpåföljd för studenter och i Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden RÅ 2010 ref 6 och RÅ 1996 ref 15 motiverades beviskravet med att en disciplinpåföljd är ett "allvarligt ingrepp mot den enskilde", ett uttalande som måste anses ge uttryck för att beviskravet "klart framgår" är högt.

Beviskravet i aktuellt mål ska således som utgångspunkt ska vara högt. Däremot kan utrednings- och bevissvårigheter utgöra en bevissänkande faktor. Det framgår i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2013 ref 50 avseende återkrav av bostadstillägg (jfr regeringens proposition 1996/97:124 s. 97 där det uttalas att rättspraxis beträffande tolkningen av felaktig utbetalning av socialförsäkringsförmån kan tjäna som vägledning för socialtjänstens beslut om återkrav av en felaktig utbetalning).

Frågan i målet

Frågan i målet är om Hanan Aslan är återbetalningsskyldig viss summa på grund av att hon förorsakat att ekonomiskt bistånd betalats ut obehörigen eller med för högt belopp under perioden 1 mars 2017 – 31 augusti 2019.

Förvaltningsrätten har först att ta ställning till om Hanan Aslan

1. har betalningsförmåga.

Om svaret på den frågan är ja, har förvaltningsrätten att ta ställning till om Hanan Aslan förorsakat att ekonomiskt bistånd betalats ut obehörigen eller med för högt belopp med anledning av att hon lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter om att hon

2. varit gift,

3. levt i ett samboförhållande med FH,

4. levt i hushållsgemenskap med Kristian, Jano och Jeniffer Hanna, och

5. mottagit kontoinsättningar.

Om svaret på någon av 2–5 är ja, är Hanan Aslan skyldig att återbetala det ekonomiska bistånd som felaktigt betalats ut.

1. Har Hanan Aslan betalningsförmåga?

Av utredningen i målet framgår att Hanan Aslan numera arbetar mer än heltid, att hon äger en bil som kan säljas för viss summa samt att hon bor i gemensamt hushåll med Jano och Kristian Hanna. Vidare mottar hon inte några sociala förmåner från Socialtjänsten eller Försäkringskassan. Mot bakgrund av det ovan anförda, och då det finns möjlighet att komma överens om en avbetalningsplan, bedömer förvaltningsrätten att det är visat att Hanan Aslan inte kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt genom att återbetala begärd summa eller del av denna. Det har heller inte framkommit synnerliga skäl som talar mot bifall till ersättningsanspråket.

2. Har Hanan Aslan varit gift?

Lagstiftning

Makar har en försörjningsskyldighet gentemot varandra som kvarstår fram till dess att dom om äktenskapsskillnad vunnit laga kraft (se 5 kap. 6 § och 6 kap. 1, 2, och 7 §§ äktenskapsbalken). Av detta följer att försörjningsskyldigheten kvarstår så länge äktenskapet består. Makars försörjningsskyldighet är primär i förhållande till familjemedlemmarnas rätt till bistånd enligt SoL och makars inkomster räknas i regel som gemensamma vid biståndsprövningen (se Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 1995 ref 79 och Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd [SOSFS 2013:1] s. 18).

Förvaltningsrättens bedömning

Enligt folkbokföringen har Hanan Aslan varit gift med AAS under hela återkravsperioden. Hanan Aslans förklaring att hon trott att hon varit skild framstår inte som trovärdig, särskilt eftersom hon enligt egen uppgift vidtagit flera åtgärder för att få igenom en skilsmässa, såsom att vid ett trettiotal gånger försöka förmå AAS att skriva på skilsmäsoansökan. Härutöver har Hanan Aslan lämnat flera oförenliga uppgifter om sitt äktenskap. Eftersom Hanan Aslan varit gift med AAS hela återkravsperioden har han alltså varit försörjningsskyldig gentemot Hanan Aslan. Om hon hade upplyst nämnden om detta, hade det påverkat hennes rätt till ekonomiskt bistånd. Förvaltningsrätten bedömer således att Hanan Aslan, på grund av att hon lämnat oriktiga uppgifter om sitt civilstånd, felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under hela återkravsperioden.

3. Har Hanan Aslan levt i ett samboförhållande med FH?

Lagstiftning

Om en biståndssökande lever i ett samboförhållande bedöms i regel rätten till bistånd med hänsyn till båda parternas ekonomiska förhållanden. Således ska sambornas inkomster, på samma sätt som för gifta par, räknas som gemensamma vid biståndsprövningen (se Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden RÅ 85 2:1 och RÅ 1995 ref 48 samt SOSF 2013:1 s. 18).

Med sambor avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll (1 § sambolagen [2003:376]). Med detta avses att personerna sammanlever i en inte alltför kortvarig förbindelse vari normalt ingår sexuellt samliv samt att personerna delar på sysslor och utgifter, det vill säga att de samarbetar om vardagliga göromål i hemmet och har gemensam ekonomi eller i vart fall ett sådant ekonomiskt samarbete att man kan tala om hushållsgemenskap. Om ett par bor tillsammans och har gemensamma barn, kan man regelmässigt utgå från att ett samboförhållande föreligger. I annat fall bör en gemensam folkbokföringsadress kunna tyda på att parterna har gemensam bostad och att deras samlevnad inte är endast tillfällig (se regeringens proposition 2002/03:80 s. 43 f.). Normalt sätt utgör nämligen folkbokföringen en presumtion för var en person är bosatt (se Kammarrätten i Göteborgs avgörande i mål nr 571-20). Vid bedömningen ska en helhetsbedömning av alla omständigheter ska göras (se Högsta domstolens avgöranden NJA 1989 s. 682 och NJA 1994 s. 256 samt regeringens proposition 2002/03:80 s. 43 f.).

Särskilda bevisvärigheter uppkommer när förekomsten av ett samboförhållande ska visas och det beviskrav som nämnden ska uppfylla får av detta skäl sänkas (se Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2013 ref 50).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten konstaterar att det finns flera omständigheter som tyder på att Hanan Aslan levit i ett samboförhållande med FH under den i målet aktuella perioden. Bland annat har framkommit att Hanan Aslan och FH gifte sig på 1990-talet, att de har fyra vuxna barn tillsammans och att FH ingått i Hanan Aslans ärende hos socialnämnden fram till år 2013. Vidare har FH varit folkbokförd på Hanan Aslans adress i flera omgångar, bland annat under viss del av den i målet aktuella perioden, och sedan juli 2020 är han numera återigen folkbokförd på hennes adress. FH har i perioder också varit skriven på företagsadresserna Fredrikdalsgatan i Norrköping och Kummingatan i Göteborg. Under den muntliga förhandlingen har det framkommit att det inte går att bo i företagslokalen på Fredrikdalsgatan och förvaltningsrätten anser att det framstår som mer troligt att FH, likt Jano Hanna, bott på Hanan Aslans adress när han varit skriven på företagsadressen. Under möte och hembesök har också framkommit att FH:s post kommit till hennes adress, att det funnits manliga kläder och underkläder i Hanan Aslans garderob samt att hon förvarat FH:s bildäck och navkapslar i sitt källarförråd.

Hanan Aslan har anfört att hon inte har en samborelation med FH. Hanan Aslans uppgifter om sin relation med FH är dock i flera avseende motstridiga och otydliga och har sammantaget betydande trovärdighetsbrister. Bland annat har hon angett olika uppgifter om när hon skilde sig från FH. Under den muntliga förhandlingen har hon t.ex. angett att de skilde sig för över 10 år sedan och att hon bott ensam i 10–15 år, och av målets utredning har framkommit att hon i en blankett till Skatteverket angett att hon och FH flyttade isär för fyra år sedan. Hennes uppgifter är motstridiga och framstår inte som trovärdiga eftersom FH ingått i hennes ärende hos socialnämnden fram till år 2013. Vidare har Hanan Aslan givit olika förklaringar till varför FH har folkbokfört sig hos henne. Hon har dels angett att han folkbokfört

sig på hennes adress eftersom han har behövt en tillfällig folkbokföringsadress och dels angett att det har varit på grund av att deras barn velat att FH ska flytta hem så att de kan bli som alla andra familjer. Av de vuxna barnens vittnesmål har dock snarare framkommit att de inte haft en nära kontakt med sin far. Hanan Aslan har även lämnat motstridiga uppgifter om FH:s post, vilket enligt förvaltningsrätten ytterligare försvagar trovärdigheten i hennes uppgifter om relationen med FH.

Förvaltningsrätten konstaterar sammanfattningsvis att det finns många beröringspunkter mellan Hanan Aslan och FH som tyder på att de inte har lösgjort sig från varandra och flera omständigheter, såsom FH:s folkbokföringshistorik, att hans post kommit till henne samt att de varit gifta och har barn tillsammans, som utgör starka indikationer på att Hanan Aslan levt i ett samboförhållande med FH under återkravsperioden.

Med beaktande av det begränsade beviskravet samt mot bakgrund av de ovan nämnda omständigheterna och att Hanan Aslan lämnat motstridiga och icke trovärdiga uppgifter, bedömer förvaltningsrätten att det är visat att FH levt i ett samboförhållande med FH under återkravsperioden. Förvaltningsrätten bedömer således att Hanan Aslan, på grund av en underlåtenhet att lämna uppgifter om sitt samboskap, felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under hela återkravsperioden.

4. Har Hanan Aslan levt i hushållsgemenskap med Jeniffer, Jano och Kristian Hanna?

Lagstiftning

Försörjningsstöd ska lämnas för skäligena kostnader för bland annat personliga- och gemensamma hushållskostnader samt boende (4 kap. 3 § SoL).

Med hushållsgemenskap avses att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att de kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar, t.ex. att köpa livsmedel och förbrukningsvaror gemensamt eller dela abonnemang på telefon och tidning. Det behöver alltså inte vara en hushållsgemenskap där parterna har någon form av ekonomiskt ansvar för varandra (se socialutskottets betänkande 1996/97:SoU18 s. 43 och Kammarrätten i Göteborgs avgörande i mål nr 571-20). Av praxis framgår att när vuxna personer som tillhör samma familj sammanbor får det förutsättas att hushållsgemenskap i egentlig mening föreligger med de kostnadsbesparingar en sådan medför (se RÅ 1988 ref. 23).

Varje år fastställer regeringen en riksnorm som avgör nivån på det försörjningsstöd som betalas ut för personliga- och gemensamma hushållskostnader. För en vuxen person som inte är att anse som sambo, men som ingår i hushållsgemenskap med flera personer, beräknas normen såsom personliga kostnader för ensamstående plus kvoten av de gemensamma kostnaderna för hushållet och antalet medlemmar i hushållet. Således beräknas gemensamma hushållskostnader till en lägre summa om det föreligger hushållsgemenskap mellan två eller flera personer (se 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen [2001:937]). Vid bedömningen av vad som är en skälig boendekostnad bör nämnden utgå från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Socialnämnden bör vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta hur stor andel av bostaden den enskilde disponerar, om han eller hon, t.ex. ett kvarboende vuxet barn eller en förälder, lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren utan att vara samboende (se SOSFS 2013:1 s. 6 och 8).

Förvaltningsrätten konstaterar att det typiskt sätt är svårt för nämnder både att utreda och bevisa förekomsten av hushållsgemenskap. Dessa svårigheter

torde dessutom vara särskilt framträdande i aktuellt mål eftersom återkravsperioden sträcker sig långt tillbaka i tiden. Av detta skäl får det beviskrav som nämnden ska uppfylla sänkas.

Förvaltningsrättens bedömning

Stödbevisning

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det av målets utredning framkommit viss stödbevisning till styrkande för att Hanan Aslan inte bott själv, men som inte går att knyta till en specifik person. Denna bevisning utgörs av vissa observationer vid hembesök, t.ex. att det fanns flera tandborstar i Hanan Aslans badrum samt uppgifter om Hanan Aslans vatten- och elförbrukning under viss period i förhållande till vissa riktlinjer. Hanan Aslan har inte fört fram alternativa riktlinjer utan hon har utgått från samma riktlinjer som nämnden. Således har även förvaltningsrätten att utgå från dessa i sin bedömning.

Hanan Aslan har ifrågasatt riktlinjernas riktighet i förhållande till hushåll som, likt hennes, är utrustade med tvättmaskin och torktumlare. Det framkommer dock inte att riktlinjerna *inte* skulle gälla sådana hushåll och Hanan Aslan har heller inte inkommit med några uppgifter till stöd för detta. Således får antas att aktuella riktlinjer även gäller hushåll med extra vitvaror. Vidare bör påpekas att de uppgifter om Hanan Aslans vatten- och elförbrukning som framkommit endast gäller viss period. Det kan dock inte uteslutas att Hanan Aslans förbrukning varit likartad även under resterande månader som är aktuella i målet.

Då riktlinjerna är anpassade efter antalet personer i hushållet bedömer förvaltningsrätten att de riktlinjer som avser ett enpersonshushåll är mest korrekta. Inneboende i begreppet ”riktlinjer” ligger dock att den angivna

förbrukningen är ungefärlig och alltså kan antas variera i mer eller mindre stor utsträckning. Förvaltningsrätten beaktar således dels att riktlinjerna avser en mindre lägenhet än den som Hanan Aslan bor i samt dels att Hanan Aslan sannolikt mottagit vissa besök av t.ex. familjemedlemmar, såsom hennes dotter Verjin och hennes barnbarn, vilket i viss mån kan antas ha ökat den månatliga vatten- och elförbrukningen. Även med beaktande av detta konstaterar dock förvaltningsrätten att Hanan Aslans förbrukning avsevärt och kontinuerligt överstigit aktuella riktlinjer i en utsträckning som inte sannolikt endast beror på att hon mottagit vissa besök eller att riktlinjerna eventuellt inte är justerade för ett ensamhushåll i en större lägenhet.

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer förvaltningsrätten att de uppgifter som framkommit särskilt om Hanan Aslans vatten- och elförbrukning utgör en stark indikator för att Hanan Aslan inte bott själv i hushållet, något som förvaltningsrätten också beaktar i de bedömningar som följer.

Jeniffer Hanna

Nämnden har anfört att Hanan Aslan har levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna när hon varit folkbokförd på Hanan Aslans adress och företagsadressen Fredrikdalsgatan.

Av ett inlämnat intyg framgår att Jeniffer Hanna under viss tid (augusti 2018 – juni 2019) samtidigt som hon varit folkbokförd på Hanan Aslans adress, varit heltidsanställd på en skola på Gotland. Det saknas skäl att ifrågasätta äktheten i detta intyg och förvaltningsrätten anser att det är visat att Hanan Aslan inte levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna under den period som intyget avser.

Frågan som kvarstår är om Hanan Aslan ska anses ha levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna under resterande period. Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att folkbokföringen normalt sätt utgör en presumtion för var en person är bosatt. Däremot får det anses osannolikt att Jeniffer Hanna, under den period hon varit skriven på Fredrikdalsgatan varit stadigvarande bosatt i en företagslokal, särskilt då det enligt oemotsagda uppgifter i vittnesmål med Jano Hanna framkommit att lokalen saknar en bostadsdel. Av nämndens utredning har vidare framkommit vissa omständigheter, såsom att nämnden vid hembesök noterat att Jeniffer Hanna haft ett sovrum inrett med säng och en byrå innehållandes hennes kläder samt att även Jeniffer Hannas dotter varit folkbokförd på Hanan Aslans adress, som tyder på att Jeniffer Hanna bott hemma hos Hanan Aslan. Enligt förvaltningsrätten är det mot bakgrund av dessa omständigheter samt med beaktande av målets stödbevisning, tillräckligt visat att Hanan Aslan levt i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna och det får därför anses ankomma på Hanan Aslan att framföra bevisning som motbevisar nämndens uppgifter.

Till stöd för sin talan har Hanan Aslan åberopat ett vittnesmål med Jeniffer Hanna och ett anställningsintyg avseende Jeniffer Hanna.

Eftersom Jeniffer Hanna är närstående till Hanan Aslan måste hennes vittnesmål beaktas med försiktighet. Avseende anställningsintyget konstaterar förvaltningsrätten att det framgår att Jeniffer Hanna varit timanställd viss period under vårterminen 2017 samt att hennes arbetade tid har avsett veckoslut, sånär som vid ett tillfälle. Förvaltningsrätten anser inte att intyget visar mer än att Jeniffer Hanna, vid sidan av sina studier, haft ett extrajobb. Vidare konstaterar förvaltningsrätten att Hanan Aslan inte har framfört bevisning som får anses lättanskaffad och som till viss del hade uppfyllt den förklaringsbörda hon haft att tillfredsställa. Exempel på detta är anställningsavtal från andra anställningar Jeniffer Hanna haft, intyg från Vaddö Folkhögskola om att Jeniffer Hanna bott på internat, alternativt hyresavier

eller kontoutdrag som visar att kontinuerlig hyresbetalning till Väddö Folkhögskola skett.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser förvaltningsrätten inte att den bevisning Hanan Aslan presterat är tillräcklig för att motbevisa att hon levit i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna. Förvaltningsrätten bedömer därför att Hanan Aslan, på grund av underlåtenhet att lämna uppgifter om att hon levit i hushållsgemenskap med Jeniffer Hanna, felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under den av nämnden anförda perioden.

Jano Hanna

Nämnden har anført att Hanan Aslan har levit i hushållsgemenskap med Jano Hanna när han varit folkbokförd på företagsadresserna Fredrikdalsgatan och Kummingatan samt på Hanan Aslans adress.

Jano Hanna har medgett att han bott hos Hanan Aslan när han varit folkbokförd på Fredrikdalsgatan. Förvaltningsrätten anser således att det redan av denna anledning är visat att Hanan Aslan under denna period levit i hushållsgemenskap med Jano Hanna.

Frågan som kvarstår är om Hanan Aslan ska anses ha levit i hushållsgemenskap med Jano Hanna under resterande period. Förvaltningsrätten gör i denna del en liknande bedömning av nämndens bevisning som avseende Jeniffer Hanna. Som framgått av nämndens utredning och den muntliga förhandlingen har nämligen Jano Hanna, liksom sin syster, haft en säng och kläder hemma hos Hanan Aslan. Även med beaktande av att det enligt förvaltningsrätten inte kan anses ovanligt att en ung vuxen har kvar vissa tillhörigheter hos sina föräldrar efter att han eller hon flyttat hemifrån, anser förvaltningsrätten att ovan omständigheter tyder på att han bott hos sin mor. Som nämnt utgör vidare folkbokföringen normalt sätt en presumtion för var

en person är bosatt. Däremot får det anses osannolikt att Jano Hanna stadigvarande bott i företagslokaler. Enligt förvaltningsrätten är det mot bakgrund av dessa omständigheter samt med beaktande av målets stödbevisning, tillräckligt visat att Hanan Aslan levit i hushållsgemenskap med Jano Hanna när han varit folkbokförd hos henne och på Kummingatan och det får därför anses ankomma på Hanan Aslan att framföra bevisning som motbevisar nämndens uppgifter.

Till stöd för sin talan har Hanan Aslan åberopat ett vittnesmål med Jano Hanna och skärmdumpar av snapchat-bilder.

Jano Hanna har i vittnesmål förklarat att han haft kläder hos sin mor eftersom han inte fattade ett formellt beslut att flytta hemifrån då han inledningsvis inte hade för avsikt att kvarstanna i Göteborg, vilket enligt förvaltningsrätten förvisso inte kan anses vara ett orimligt scenario för en ung vuxen. Förvaltningsrätten beaktar dock att de skärmdumpar av snapchat-bilder som lämnats in till stöd för att Jano Hanna ska ha bott i Göteborg delvis är daterade under den period år 2017 som Jano Hanna var skriven på Fredrikdalsgatan men då han enligt egen uppgift bodde hos sin mor. Vidare visar det utdrag som Hanan Aslan lämnat in från Fysiken Friskvård i Göteborg att Jano Hanna haft viss köphistorik i oktober och november 2017, det vill säga även detta under den period han själv sagt att han bott hos sin mor. Det bör noteras att det av aktuellt utdrag inte, som Hanan Aslan anför, framgår att Jano Hanna haft ett gymmedlemskap. Förvaltningsrätten anser att det mot bakgrund av det ovan anförda inte framkommit annat än att Jano Hanna till viss del, och i vissa perioder, uppehållit sig och sannolikt arbetat i Göteborg, samtidigt som han bott kvar hos Hanan Aslan. Således anser förvaltningsrätten inte att det åberopade bilderna kan anses visa att Jano Hanna inte har bott på Hanan Asans adress.

Vad gäller företagslokalen på Kummingatan har av vittnesförhör med Jano Hanna framkommit att det funnits en bostadsdel knuten till lokalen. Även om det inte kan uteslutas att en dylik bostadsdel existerar och att Jano Hanna i viss utsträckning stannat över i ett denna, har det inte lämnats in någon bevisning till stöd för detta uttalande, t.ex. i form av bilder. Således kan dessa uppgifter inte anses visa att Jano Hanna inte bott med Hanan Aslan.

Förvaltningsrätten konstaterar slutligen att Hanan Aslan inte har framfört bevisning som får anses lättanskaffad och som hade kunnat uppfylla den förklaringsbörda hon haft att tillfredsställa. Exempel på detta är anställningsavtal avseende Jano Hannas arbete i Göteborg, lönespecifikationer och hyresavier.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser förvaltningsrätten inte att den bevisning Hanan Aslan presterat är tillräcklig för att motbevisa att hon levt i hushållsgemenskap med Jano Hanna. Förvaltningsrätten bedömer därför att Hanan Aslan, på grund av underlåtenhet att lämna uppgifter om att hon levt i hushållsgemenskap med Jano Hanna, felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under den av nämnden anförda perioden.

Kristian Hanna

Nämnden har anført att Hanan Aslan har levt i hushållsgemenskap med Kristian Hanna när han varit folkbokförd på företagsadresserna Fredrikdalsgatan, Kummingatan och Armlängdsgatan samt på Hanan Aslans adress.

Som framgått av nämndens utredning och den muntliga förhandlingen har Kristian Hanna, liksom sina syskon, haft en säng och kläder hemma hos Hanan Aslan. Vidare har han befunnit sig hemma under en av nämndens

hembesök. Även med beaktande av att det enligt förvaltningsrätten inte kan anses ovanligt att en ung vuxen har kvar vissa tillhörigheter hos sina föräldrar efter att han eller hon flyttat hemifrån anser förvaltningsrätten att ovan omständigheter tyder på att Kristian Hanna bott hos sin mor. Som nämnt utgör vidare folkbokföringen normalt sätt en presumtion för var en person är bosatt. Däremot får det anses osannolikt att Kristian Hanna stadigvarande bott i företagslokaler. Enligt förvaltningsrätten är det mot bakgrund av dessa omständigheter samt med beaktande av målets stödbevisning, tillräckligt visat att Hanan Aslan levit i hushållsgemenskap med Kristian Hanna när han varit folkbokförd på hennes adress samt på de tre företagsadresserna och det får därför anses ankomma på Hanan Aslan att framföra bevisning som motbevisar nämndens uppgifter.

Till stöd för sin talan har Hanan Aslan åberopat ett vittnesmål med Kristian Hanna och skärmdumpar av snapchat-bilder.

Avseende snapchat-bilderna konstaterar förvaltningsrätten att det förvisso framkommer att Kristian Hanna till viss del har uppehållit sig i Göteborg samt att han sannolikt arbetat med telefonförsäljning under viss period. Däremot kan aktuella bilder inte anses göra sannolikt att han inte bott hos sin mor. Vad gäller den period Kristian Hanna varit skriven på företagsadressen Kummingatan gör förvaltningsrätten samma bedömning som avseende Jano Hanna, det vill säga att även om det inte kan uteslutas att en dylik bostadsdel existerar och att Kristian Hanna i så fall i viss utsträckning eventuellt stannat över i ett denna, har det inte lämnats in någon bevisning till stöd för detta, t.ex. i form av bilder.

Förvaltningsrätten konstaterar slutligen att Hanan Aslan lämnat motstridiga uppgifter om när Kristian Hanna flyttade hemifrån samt att hon inte på ett tydligt och sammanhängande sätt kunnat redogöra för var och när Kristian Hanna skulle ha bott på olika ställen, om han som hon anfört, inte har bott

med henne. Härutöver har Hanan Aslan inte framfört bevisning som får anses lättanskaffad och som hade kunnat uppfylla den förklaringsbörda hon haft att tillfredsställa. Exempel på detta är anställningsavtal avseende Kristian Hannas anställningar, lönespecifikationer och hyresavier.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser förvaltningsrätten inte att den bevisning Hanan Aslan presterat är tillräcklig för att motbevisa att hon levt i hushållsgemenskap med Kristian Hanna. Förvaltningsrätten bedömer därför att Hanan Aslan, på grund av underlåtenhet att lämna uppgifter om att hon levt i hushållsgemenskap med Kristian Hanna, felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under den av nämnden anförda perioden.

5. Har Hanan Aslan mottagit inkomster i form av kontoinsättningar?

Lagstiftning

I regel beräknas ekonomiskt bistånd utifrån de inkomster hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkningen avser. Vid bedömning av behovet av ekonomiskt bistånd ska hushållets samtliga faktiska inkomster medräknas och endast sådana ekonomiska tillgångar som den enskilde faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till ska beaktas (se SOSFS 2013:1 s. 16 och 20). Insättningar som gjorts på den enskildes bankkonton eller motsvarande beaktas regelmässigt (jfr Kammarrätten i Stockholms avgörande i mål nr 3295-15).

Förvaltningsrättens bedömning

Av kontoutdrag framgår att Hanan Aslan mottagit kontoinsättningar med viss summa till sitt bankkonto under perioden januari – juli 2019, det vill säga den period som Hanan Aslan redovisat kontoutdrag för. Hanan Aslan har uppgett att hon använt pengarna för olika inköp och hon har således

medgett att hon förfogat över aktuella insättningar. Vad Hanan Aslan anfört om att insättningarna utgör lån föranleder ingen annan bedömning. Förvaltningsrätten bedömer därmed att Hanan Aslan med viss summa felaktigt erhållit ekonomiskt bistånd under perioden februari – augusti 2019 på grund av underlåtenhet att lämna uppgifter om inkomster i form av kontoinsättningar.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har bedömt att Hanan Aslan under hela återkravsperioden dels lämnat oriktiga uppgifter om sitt civilstånd och dels underlåtit att lämna uppgifter om att hon varit sambo med FH. Förvaltningsrätten konstaterar att redan dessa omständigheter medför att hon är återbetalningsskyldig med begärt belopp. Förvaltningsrätten har också bedömt att Hanan Aslan underlåtit att lämna uppgifter om att hon under vissa perioder dels levte i hushållsgemenskap med Jeniffer, Kristian och Jano Hanna och dels mottagit inkomster i form av kontoinsättningar. Hanan Aslan är således återbetalningsskyldig även på dessa grunder. Eftersom förvaltningsrätten vidare har bedömt att Hanan Aslan har betalningsförmåga ska nämndens ansökan bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga (FR-03).

Kristina H Samuelsson
Rådman

I målet har även nämndemännen Göran Johansson, Dag Lindgren och Anna Åkerbjörk deltagit. Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Marika Vinterhed.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.